

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Ref:
14/8781-1

Vår ref.
14/68264

Dato
10. januar 2015

HØRINGSSVAR – MELDING TIL STORTINGET OM VEKST I NORSK LAKSE- OG ØRRETPRODUKSJON

Veterinærinstituttet har mottatt til høring melding fra nærings- og fiskeridepartementet til Stortinget om vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett. Høringsnotatet drøfter hvordan Norge kan øke verdiskapningen ved å fremme en forutsigbar politikk for vekst i laks- og ørretoppdrett. Departementet foreslår at miljøhensyn skal være det eneste vurderingstema for om vekst skal tilbys eller ikke.

Veterinærinstituttet støtter forslaget om at produksjonsvolum for laksefisk på lokalitetsnivå knyttes opp mot i hvilken grad produksjonen ved lokaliteten er bærekraftig, og at graden av bærekraft måles med relativt enkle indikatorer. I høringsnotatet foreslås det handlingsregler, basert på at indikatorer som sier noe om påvirkning på miljøet skal danne grunnlag for vurdering av kapasitetsendring. Dette er Veterinærinstituttet enige i.

Det skisseres tre ulike alternativer for innretning av kapasitetsendringer, og for hvilke miljøindikatorer som kan brukes for å sette kriterier for vekst. Veterinærinstituttet støtter forslaget om bruk av handlingsregler for justering av kapasitet (alternativ 3), og har innspill til bruk av miljøindikatorer.

Høringsnotatet legger til grunn at det kun er miljøpåvirkningsfaktorer basert på tettheten av oppdrettsvirksomhet som skal inngå som indikatorer i vurderinger av kapasitetsvekst. Derav trekkes konklusjonen at lakselus og utslipp av næringsalter er hensiktsmessige indikatorer.

Veterinærinstituttet er av den oppfatning at også tapstall/svinn av fisk fra utsett til slakting bør være en bærekraftsindikator, i tillegg til lusetall og utslipp av næringsalter. Lav total svinnprosent er en god indikator på at lokaliteten har satt ut smolt av god kvalitet, at det ikke praktiseres unødig sortering og flytting, at det ikke er stort behov for badebehandlinger og at fisken håndteres skånsomt når slike operasjoner må gjennomføres. Videre er lave tapstall en god indikator på fravær av rømming og sykdomsutbrudd med dødelighet av betydning.

Tilsvarende som for lakselus mener vi at forekomst av andre sykdommer i oppdrettsnæring er nært knyttet til produksjonsvolum og tetthet. Dette gjelder i særlig grad smittsomme sykdommer. Gjellesykdom ser ut til å ha blitt et økende problem, der mange ulike, til dels lite karakterisert smittsomme agens skaper en usikker situasjon. En økning av biomasse og tetthet kan vise seg å forsterke disse problemene. Smittsomme sykdommer kan også utgjøre et problem for det ytre miljøet, ved at de kan smitte over på vill fisk. Veterinærinstituttet mener at det bør utredes hvordan svinn kan inkluderes i en handlingsregel som uttrykk for god fiskevelferd og fiskehelse.

Veterinærinstituttet mottar årlig om lag 2000 saker knyttet til sykdom i oppdrettsnæringen. Helsesituasjonen i norsk lakse- og regnbueørretoppdrett er preget av ulike kjente virusinfeksjoner, men også av utbrudd forårsaket av "nye" agens som f.eks. amøbegjellesykdom (AGD). Om lag 38 % av de aktive sjølokalitetene hadde i 2013 utbrudd av en eller flere virussykdommer. En lokalitet

har i gjennomsnitt 600 000 fisk (laks og/eller regnbueørret). Dette medfører en betydelig virusproduksjon med utskillelse av virus til omgivelsene. Horisontal smitteoverføring er den kvantitativt mest betydningsfulle smitteveien for de viktigste virussykdommene i norsk oppdrettsnæring (PD, IPN, ILA, HSMB, CMS). Dette gjenspeiler seg i at smitte spres fra merd til merd, fra anlegg til anlegg, og ved flytting av fisk. Det er derfor grunn til å anta at vill laksefisk (laks, sjø-ørret og sjørøye) som oppholder seg i det samme marine miljøet blir utsatt for et smittepress fra oppdrettsfisken. I tillegg vil eventuell rømming av infisert oppdrettsfisk gi mulighet for smittespredning ved oppvandring i elv. Smitte fra oppdrettsfisk til villfisk er vist i et nylig utført doktorgradsarbeid ved Veterinærinstituttet (Å.H. Garseth).

I høringsnotatet beskrives det at risiko for negative effekter av smittespredning fra oppdrettsfisk til villfisk er lav. Konklusjonen har trolig sin bakgrunn i at Mattilsynets helseovervåking av vill laksefisk viser lave forekomster av ILA-virus, IPN-virus, PD-virus og PMCV som gir CMS. Veterinærinstituttet mener at det ikke er avklart hvilken betydning smitteoverføring fra oppdrettsfisk til villfisk har. Det kan tenkes at smitte med disse virusene til vill laksefisk kan føre til at en større eller mindre andel utvikler sykdom og dør. Villfisk som blir syk eller dør vil svært sjelden bli funnet. Et slikt scenario vil også resultere i tilsynelatende lave forekomster av virus hos tilbakevendende vill laksefisk. Konklusjonen i denne diskusjonen er at det mangler kunnskap om hvordan smitte fra oppdrettsfisk til ville populasjoner påvirker enkeltindivider og bestander, og problemstillingen bør håndteres utfra et "føre-var-prinsipp". Økt vekst i områder med en sykdomssituasjon med høgt smittepress kan få store konsekvenser også for næringen selv, i tillegg til å utgjøre en risiko for villfisk.

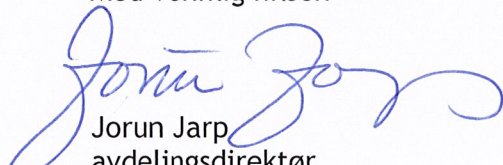
Veterinærinstituttet er enig i at måletall for lakselus er en viktig miljøindikator. Vi vil imidlertid presisere at det er total lusetetthet og smittepress i et område som må legges til grunn for vurderingene av kapasitetsøkning. I tillegg vil vi understreke at smittepress er nært knyttet til behovet for kjemoterapeutisk behandling mot lus, og dermed for resistensutvikling. Legemiddelresistens er i dagens situasjon etter vår mening blant de største truslene mot bærekraftig produksjon. Veterinærinstituttet mener derfor at det bør utredes hvordan legemiddelbruk og resistensutvikling kan inkluderes i handlingsregelen. Per i dag er dette først og fremst relevant for lusemidler, men det bør også tas høyde for at antibiotikaresistens kan bli et problem i framtida.

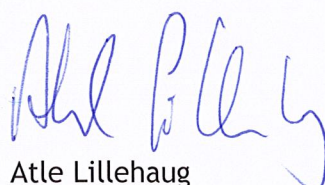
Samtidig bør det vurderes hvordan en kan skaffe til veie god oversikt og informasjon om bruk av ikke-medikamentelle metoder for kontroll av lakselus. En kan se for seg at et produksjonsområde med stor grad av resistens mot dagens legemidler, likevel vil kunne opprettholde eller få økning i produksjon, dersom det er god kontroll med lakselus ved bruk av ikke-medikamentelle metoder.

Departementet ber i sitt høringsnotat om innspill på hva som er fornuftig størrelse på produksjonsområder. Veterinærinstituttet mener at det bør utvikles et faglig beslutningsgrunnlag for hva som er en fornuftig størrelse på produksjonsområder langs kysten, bl.a. ved å modellere hvordan ulike produksjonsscenarioer vil kunne påvirke smittespredning av ulike sykdommer og lakselus.

Til sist vil vi påpeke at dagens krav til tiltak mot lakselus knyttet til konkrete grenseverdier (gjennomsnitt 0,5 voksne lus per fisk) ikke er basert på kunnskap om at forekomst av lus er sterkt knyttet til produksjonstetthet. Vi ønsker å benytte anledning til å gi et innspill til at kommende melding til Stortinget om vekst også bør inkludere fokus på utvikling av grenseverdier for lakselus basert på samlet tetthet av fisk/biomasse i et område, og bruken av dette som miljøindikator.

Med vennlig hilsen

Jorun Jarp
avdelingsdirektør
Helseovervåkingsavdelingen

Atle Lillehaug
fiskehelseansvarlig
Seksjon for sjukdomsforebygging og
dyrevelferd